

Szolgálat

Frank A. Orsolya

Ma kisütött a nap és ezért egész nap dolgoztam: a kicsik, a ház... édes rabszolgaság. Na de vajon kit érdekel, hogy a szerző másfél órát mosogatott egy parasztudvaron állva, dézsában, hogy lejárt vagy nyolc kilométert a két kisfiúval, s végül körülfestette egy réteg kültéri vastaglazúrral a tizenhét méteres vályogház ereszalját? És hogy eközben milyen veszettül csípték a szúnyogok?

És ha nem is dolgoztam egész nap, mégis, végig szolgálatban voltam. Mert szolgálat ez, igaz, na de micsoda szolgálat! Reggel rögtön meseolvasás volt, közben valahogy eszembe jutott és elmondtam nekik Karinthyék kedves játékát, a kicsoda-micsodát. Az *Altató* volt az első példám, felismerték persze. Következőnek *A velszi bárdok*, azt is hamar. Aztán követelték, mondd el, mama, végig, rendesen. Mondtam. *Használt-e a megöntözés, a pártos honfivér* – eddig a király beszél, tudjátok – magyarázom –, most jön a válasz. Lakonikusan közbeszól erre Gedeon, a gerinces, a tiszta: – *Nem használt, nem használt: szétbasztad az országot.*

Röfögve, pöfögve, mint a teafőző, úgy kezdtünk először röhögni, mígnem már gurultunk mind a hárman... hát így megy ez. Nagyon utálják Edvárd királyt.

Egyébként sem kellett volna azt mondanom, hogy Tésán nincs szellemi élet. A tízórainál váratlanul sor került filozófiai szemináriumaink újabb folytatására... ezek időről időre megeshetnek hármaskörünkben... természetesen csak az ő érdeklődésüktől sarkallva, csak amíg a szemükön látszik, hogy kell még, hogy isszák. Az első akkor történt, amikor már mind a kettő iskolás lett. A reggeliző asztalnál indult, az autóban folytatódott, és a téma ez volt: „A tudomány nem gondolkodik.” Nyilván nem én vettem föl, nekem csak eszembe jutott a heideggeri *bon mot* arról, amit ők beszéltek. De az biztos, hogy nemigen találhattunk volna annál időszerűbbet, tanulságosabbat, érdekesebbet, mint egy hétéves meg egy nyolc és fél éves kisfiúval megvitatni ezt ma, Magyarországon, az atomhulladéklerakóhelyek, a klónozás, a mit együnk, mit ne együnk, a miért nem napozunk kérdései között folyó életükben, ebben az örült korban. Ma onnan indultunk: mama, miért is gurították le Gellértet a hegyről? És ott végeztük, hogy Krisztus nem volt keresztény, Krisztus zsidó volt, aki a saját vallását szerette volna a tisztesség, tisztaság és a törvény új értelmezése útjára téríteni... és hogy ő döbönt volna meg a legjobban, ha azt látja, hogy egy természeti lényekben hívő, sámánokon át kommunikáló ázsiai népet egy európai ember az ő, a Krisztus hitére próbál téríteni. A gyerekek megdöböntek azon az elképzelésen, hogy valakinek a hitét rábeszéléssel meg lehessen változtatni, bárki fejéből kitörölni bizonyos lényekkel való kapcsolatát, egész elképzelését a természetről és a világrendről, és újjal helyettesíteni... a dolog politikai aspektusa volt az, amit éreztem, hogy már nem hozhatok be.

Aztán volt a kirándulás nevű szolgálat. Volt az alig hat centis gyík, megfogták, tíz percig csodálták, aztán elengedték – ez a kedvenc pillanatunk, az elengedés – és ekkor újra végiglelkendezték a nálunk szokásos evolucionista imádságot... Komolykodva licitáltak: gondolj bele, mekkora ennek az agya, mekkora a szíve,

szívkamrája, mekkora egy agyi ere, mekkorka egy rece a hátán, mennyi vér kering a lábában... és mégis tökéletesen működő gyík, tudja, hova kell bújni, hogy kell szúnyogot fogni, hogy kell kicsi gyíkokat hozni a világra, elmenekülni az ellenségei elől... Végigmondták, mondtuk, és csodáltuk az eleven életet. Aztán volt a Kemence patak, ahogy bömbölve rohan és bukdácsol a csodálatos, gömbölyű köveken, és volt – megint – a két meztelen kisfiú, ahogy a fagyos vízben bokáig, térdig, lágyéig masírozva megkerüli a kis szigetet, óvatosan, de elszántan szedegetve barnára sült, csupa var, csupa szúnyogcsípés lábát.

Aztán volt az ereszfestés nevű szolgálat, és közben – ki tudja, milyen képzettársítás okán – a fejemben körbe-körbe verődő visszhangként az elmúlt hetek nagy szellemi és érzelmi élménye, **Eörsi István** Betegségemről írása az ÉSben, és rácsattanó kegyetlen rímként a Búcsú Eörsi Jánostól a Beszélőben. A *Betegségemről* szöveg elképesztő leckéje... az átjárás a nagyon személyes és az „ország nyilvánossága” között... a nem is testközeli, hanem testbelsőből fakadó írás, és a mégis-megformáltság, a csakazértis megformáltság... és a kérdés a megformáltságról, amit évek óta magamban hurcolok. Talán nem is egy, hanem két kérdés: a valóság a megformáltsággal szemben, realitás az ideállal szemben. Hogy is van ez? Hogy átlényegítünk? Hogy lírát-drámát-epikát csinálunk az életünkből, az életből, amely egyébiránt épp formátlanságával és értelem nélküliségével tűnik ki... És hogy megformálttá tenni, leválasztani és vízrebocsátani szövegeket a szavak nagy közös áramában mégsem hazugság? Egyfelől nem csak tudom, vallom is mindmáig a leckét: a művészet igazságigénye, a portré státusza, Gadamer, és adalékul még Balassa szavai (most olvastam újra a Csengey Dénesnek írt választ '88-ból és meghallottam valamit, amit akkor nem, mert nem volt még bennem a kérdés...) hogy ez a világ igazából nagyon nem tetszik neki, hogy a művészet adja azt a létszférát, amelyben élni érdemes, amelyben ideáljaink laknak, megformálva láthatók... De ott van a megformáltság nárcizmusának kérdése? Kit csodál a lírikus? Azt az eleven személyt, akit szeret? A versét? Szerelmes önmagát?

Mint két kisfiú anyja, úgy érzem, én kényszerítve vagyok közlekedni, e világ és ama világ, nyers természet és ideálok között... nekem még mindig a nevelés adódik mint fontos csatorna, amelyen ideál és realitás között liftezem, sőt rohangálok, néha kétségbeesve napra nap, mert az ideálnak helyet kell találni a valóságban, muszáj...

És persze azt kívánom – míg leteszek pemzlit, bödönt és ragacsos kézzel cipelni kezdem helyére a létrát – azt remélem leginkább, hogy neki, **Eörsinek** is adott legyen valamit ezt megírni, ezt megformálni és leválasztani.

A szolgálat persze végtelen, bár édes; a gyermek eszik, fogat mos, mesét hallgat, alszik – mit is adok reggelire holnap?

Frank Orsolya